

sige umuligt, og ofte uhensigtsmæssigt at benytte kvantitative metoder alene, såfremt vidensproduktionen skal fremlægge ny erkendelse med samfundsmæssig relevans. De klassiske kvalitetskriterier i forskningen (validitet og reliabilitet) modificeres og suppleres med, om forskningen er relevant, etisk og spændende i relation til den samfundsmæssige kontekst, hvori den foregår. Sidstnævnte kriterier forekommer anmelderen så miljø- og tidsspecifikke, at de ikke kan være afgørende for et forskningsarbejdes videnskabelige kvalitet.

Bogen giver en pædagogisk fortrinlig og faglig forsvarlig fremstilling af hovedtrækkene i vidensproduktionens arbejdsgang, herunder udvikling samt anvendelse af problemformulering og eksisterende teorier. Endvidere gives mange gode råd om fremstillingsprocessen, der, hvad enten den foregår individuelt eller kollektivt, volder mange specialestuderende vanskeligheder. Derimod er første binds afsluttende videnskabsteoretiske redegørelse nok god, men alt for kortfattet og unuanceret.

Andet bind, der knytter an til de mere specielle og "avancerede" metodeaspekter, indledes med en velskrevet artikel om de kvalitetsforbedrende egenskaber, introduktion af kvalitative metoder har for de kvantitative metoder, ikke mindst i testfasen. De sædvanlige forskningskvalitetskriterier: validitet, reliabilitet, præcision, repræsentativitet og signifikans kritiseres med rette for at forudsætte "stor grad af a priori afklarethed med hensyn til, hvad man vil måle eller undersøge", hvad der sjældent er tilstede i den induktivt prægede teoriudviklingsfase. Bortset fra et par interessante artikler om problemer og muligheder i teoriudviklingsfasen, herunder samspillet mellem "folkelig organisationsteori" og "videnskabelig organisationsteori", omhandler andet bind de forskellige kvalitative dataindsamlingsmetoder og de videnskabsteoretiske problemer, der er knyttet til deres anvendelse.

Sammenfattende er dette metodekompendium så originalt og spændende, at det kan anbefales som supplement i den almindelige metodeundervisning samt som redskab i forbindelse med forskningsprocesser.

Thorkild Laursen

Karl-Erik Frandsen (red.), *Atlas over Danmarks administrative inddeling efter 1660*, Bind I-II, Vojens: Dansk historisk Fællesforening, (1984) 1985, 235 + 304 s., 478,65 kr.

For første gang foreligger nu et stort, smuk tegnet og trykt atlas over alle de væsentligste administrative inddelinger af Danmark, dvs. kongeriget, dækkende perioden fra omkring 1660 til 1983.

Det er på mange punkter en flot indsats, som her er bragt til afslutning, og der er i det store og hele god grund til at gratulere redaktøren, Karl-Erik Frandsen fra Historisk Institut ved Københavns Universitet, og hans medarbejdere med resultatet.

Alle, der på et eller andet tidspunkt har søgt at danne sig et billede af admini-

sige umuligt, og ofte uhensigtsmæssigt at benytte kvantitative metoder alene, såfremt vidensproduktionen skal fremlægge ny erkendelse med samfundsmæssig relevans. De klassiske kvalitetskriterier i forskningen (validitet og reliabilitet) modificeres og suppleres med, om forskningen er relevant, etisk og spændende i relation til den samfundsmæssige kontekst, hvori den foregår. Sidstnævnte kriterier forekommer anmelderen så miljø- og tidsspecifikke, at de ikke kan være afgørende for et forskningsarbejdes videnskabelige kvalitet.

Bogen giver en pædagogisk fortrinlig og faglig forsvarlig fremstilling af hovedtrækkene i vidensproduktionens arbejdsgang, herunder udvikling samt anvendelse af problemformulering og eksisterende teorier. Endvidere gives mange gode råd om fremstillingsprocessen, der, hvad enten den foregår individuelt eller kollektivt, volder mange specialestuderende vanskeligheder. Derimod er første binds afsluttende videnskabsteoretiske redegørelse nok god, men alt for kortfattet og unuanceret.

Andet bind, der knytter an til de mere specielle og "avancerede" metodeaspekter, indledes med en velskrevet artikel om de kvalitetsforbedrende egenskaber, introduktion af kvalitative metoder har for de kvantitative metoder, ikke mindst i testfasen. De sædvanlige forskningskvalitetskriterier: validitet, reliabilitet, præcision, repræsentativitet og signifikans kritiseres med rette for at forudsætte "stor grad af a priori afklarethed med hensyn til, hvad man vil måle eller undersøge", hvad der sjældent er tilstede i den induktivt prægede teoriudviklingsfase. Bortset fra et par interessante artikler om problemer og muligheder i teoriudviklingsfasen, herunder samspillet mellem "folkelig organisationsteori" og "videnskabelig organisationsteori", omhandler andet bind de forskellige kvalitative dataindsamlingsmetoder og de videnskabsteoretiske problemer, der er knyttet til deres anvendelse.

Sammenfattende er dette metodekompendium så originalt og spændende, at det kan anbefales som supplement i den almindelige metodeundervisning samt som redskab i forbindelse med forskningsprocesser.

Thorkild Laursen

Karl-Erik Frandsen (red.), *Atlas over Danmarks administrative inddeling efter 1660*, Bind I-II, Vojens: Dansk historisk Fællesforening, (1984) 1985, 235 + 304 s., 478,65 kr.

For første gang foreligger nu et stort, smuk tegnet og trykt atlas over alle de væsentligste administrative inddelinger af Danmark, dvs. kongeriget, dækkende perioden fra omkring 1660 til 1983.

Det er på mange punkter en flot indsats, som her er bragt til afslutning, og der er i det store og hele god grund til at gratulere redaktøren, Karl-Erik Frandsen fra Historisk Institut ved Københavns Universitet, og hans medarbejdere med resultatet.

Alle, der på et eller andet tidspunkt har søgt at danne sig et billede af admini-

strative enheders geografiske udstrækning tilbage i tiden, vil vide at værdsætte det hjælperedskab, der hermed er blevet stillet til rådighed. Det gælder, uanset om det er den kommunale, den retslige, den gejstlige, den valgkredsmæssige eller en anden inddeling, man er interesseret i.

Et atlas af denne type kan yderst hensigtsmæssigt bygges op over 1) grundkort for udvalgte år med de helt basale inddelinger (bylav/ejerlav, sogne, herreder), 2) specialkort, der for udvalgte administrative inddelinger giver et billede af forholdene på særligt vigtige tidspunkter, og endelig 3) en redegørelse for de skift i inddelingerne, der har fundet sted mellem de kronologiske fikspunkter, men som af fremstillingstekniske og/eller økonomiske grunde ikke kan fremgå af de enkelte grundkort og specialkort. Det er da også den model, der er valgt her.

Det betyder, at kortene stedse kan bruges sammen med de mange noter og præciseringer, der er samlet i tekstbindet – hvad der er rimeligt nok – og i nogle tilfælde også sammen med speciallitteraturen – hvad der derimod er mindre heldigt. Ser man således på de tre specialkort over den kommunale inddeling, virker det umiddelbart meget rimeligt, at de valgte fikspunkter er 1842, 1938 og 1983; hvis man imidlertid vil følge udviklingen omkring sammenlægningsbestræbelserne i kommunerne sidst i 1950'erne, men især gennem 1960'erne, er man ikke ret godt hjulpet. Ændringerne i den kommunale inddeling var af ikke ubetydeligt omfang i denne periode, men alligevel er de ikke inddraget, hverken i form af specialkort eller som uddybende bemærkninger, og man er derfor henvist til at skaffe sig oplysning om den kommunale inddeling i denne periode på anden vis end via dette administrative atlas. For nogle potentielle brugergrupper er 1960'erne givetvis lige så vigtige – eller vigtigere – end hovedparten af sidste århundrede, hvor den slags problemer naturligvis optræder i langt mindre omfang. Men den hurtigere samfundsudvikling efter krigen kunne vel netop have retfærdiggjort en lidt større koncentration om denne periode – i hvert fald når hensigten angiveligt har været at lave andet og mere end et rent historisk, administrativt atlas!

Et tilsvarende problem med en væsentlig udviklingslinie, der ligger mellem to af de valgte kronologiske fikspunkter, og som – derfor? – tabs på gulvet, ses med hensyn til kortene over folketingsvalgkredsene, hvor ændringerne i kredsinddelingen i 1915 hverken fremgår af kort eller noter; til det på dette sted utilfredsstillende billede bidrager en dels uklar, dels fejlagtig fremstilling af valglovsudviklingen (bind II, s. 147).

Der er her peget på to forhold, som formodentlig særlig er af betydning for dette tidsskrifts læsere. Disse bemærkninger – som også tjener til at understrege, hvor mange forskelligartede problemer, der undervejs må have skullet tages stilling til – ændrer imidlertid ikke meget ved helhedsvurderingen, som fortsat er, at dette atlas vil blive et værdsat hjælpemiddel i en lang række sammenhænge, hvor der er behov for at danne sig et billede af landets administrative inddeling. Men der er nok ingen tvivl om, at det i særlig grad vil kunne hjælpe i de situationer, hvor det er forholdene lidt tilbage i tiden, man er interesseret i – og dér er behovet for et bedre kartografisk grundlag end hidtil givetvis også størst.

Dette atlas hører ubetinget hjemme på alle bare nogenlunde rimeligt udstyrede biblioteker.

Jørgen Elklit